

objektivnih metod proučevanja ter hipotez o organizmih in individualitih.

Rastje je dinamično in se spreminja v prostoru in času, zato obravnava eno od poglavij rastlinske sukcesije, vpliv rastja na okolje, monoklimaks, poliklimaks, stabilnost in kolebanje v rastlinski odedi, vegetacijsko regionalizacijo, klasifikacijo rastja, konkurenco med rastlinami ter vplive sprememb naravnih razmer.

Tem poglavjem sledita osrednji poglavji, v katerih bralec spozna precej metod proučevanja in analize rastja. V teh dveh poglavjih avtor seznanja bralca s fiziognomskimi analizami, dominanco, pogostostjo in pokrovnostjo rastlin, minimalnimi površinami proučevanja in kvadrati, sintetičnimi meritvami, s proučevanjem rastja po metodi Braun-Blanqueta, o raznih klasifikacijah vegetacije, o testiranju hipotez in o laboratorijskih eksperimentih.

Knjižica sodi v vrsto učbenikov in priročnikov iz angleškega jezikovnega področja, ki prinašajo zlasti kvantitativne metode proučevanja pokrajine kot celote ali njenih posameznih dejavnikov. Tako v tem delu spoznamo, kako naj bi se te metode uporabljale pri proučevanju rastja. Vendar bi vrsta navedenih proučevalnih metod bolj zažvela, če bi jih spremljalo več konkretnih navedb njihove uporabe.

V tem delu je jasno vidna usmeritev proučevanja vegetacije v angleško govorečih deželah, ki teži pri analizi rastja k močnemu upoštevanju rastlinskih vrst, s čimer se loči od proučevalcev na celinski Evropi, ki proučujejo vegetacijo kot sklop rastlinskih združb. Katera od smeri daje realnejšo podobo rastja, bodo pokazali rezultati nadaljnjih analiz rastlinske odede v različnih pokrajinah.

Kljub temu pa predstavljeno delo s svojo vsebino in idejami spodbuja in vabi k preizkusu opisanih metod pri proučevanju tudi tako raznoličnega rastja, kot je naše.

Franc Lovrenčak

Vink A. P. A.: Land Use in Advancing Agriculture. Advanced Series in Agricultural Sciences 1., Springer-Verlag Berlin Heidelberg, New York 1975 (94 slik, 115 tabel, 394 strani).

Dr. Vink je profesor fizične geografije in pedologije na univerzi v Amsterdamu. V uvodu knjige podčrtuje, da je imela nizozemska šola o prsteh vedno znaten interes za proučevanje odnosov med izrabo tal in naravnimi viri zemljišč. Nadalje je okrog leta 1970 zelo pridobil na pomenu ekološki aspekt izrabe tal in zemljišč. Avtor je kot ekspert FAO in UNESCO potoval in sodeloval pri najrazličnejših akcijah teh organizacij širom po svetu. V knjigi ne obravnava le problemov izrabe tal na Nizozemskem, temveč so dodani tudi številni primeri iz najrazličnejših krajev po svetu. V uvodu je tudi simpatična zahvala kmetovalcem Nizozemske, Indonezije, Luksemburga, Kameruna, Ruande, Tunisa, Iraka, Švice in Italije, od katerih, pravi, se je naučil verjetno več kot od kogarkoli drugega. Ko pregledujemo to knjigo, ki upošteva prav gotovo vse pomembnejše avtorje s tega področja, in navaja tudi kratke izvlečke njihovih izsledkov s komentarjem, je vedno razviden neposreden Vinkov stik s konkretnimi problemi izrabe zemljišč.

Knjiga je razdeljena na 7 glavnih poglavij s številnimi podpoglavji. Uvodu, ki obravnava definicijo izrabe tal, antropološki, historigični in institucionalni aspekt izrabe tal, vire izrabe tal in današnje ter potencialno izrabo tal, sledi naslednja zaokrožena poglavja: raziskave izrabe tal; tipi izrabe tal; naravni viri; pokrajinska ekologija in razmere zemljišč; vrednotenje zemljišč; razvoj izrabe tal v naprednem kmetijstvu. Iz teh naslovov glavnih poglavij je razvidna zaokrožena zasnova knjige. V posameznih poglavjih so problemi prikazani zelo sistematično, pregledno in podkrepļeni s številnimi primeri.

Zaradi zanimivosti navajamo Vinkovo razlago in definicijo izrabe tal. Izraba tal (land use) je vsaka oblika občasne ali stalne človekove intervencije, ki ima za cilj zadovoljevanje potreb človeka, bodisi materialnih ali duhovnih, do naravnih ali umetnih virov, ki se skupaj imenujejo »zemlja«. V tem smislu prava nomadska ljudstva z nestalnim bivališčem ne poznajo stalne rabe tal na določenem zemljišču in so sama sestavni del ekosistema, kot drugi živi organizmi. Zemljišče je nosilec ekosistemov, izraba tal je človekova kontrola ključnih elementov v ekosistemih z namenom pridobivanja določenih koristi. Človek kot sestavni člen ekosistemov, v katerih živi, skuša postavljati sebe do določenih odnosov zunaj sistemov in manipulirati z njimi. Oblike teh odnosov so lahko zelo različne: od plavajočih kultur Azije (riž), hortikultur zahodne Evrope, do zelo ekstenzivnih oblik pri polnomadskih ljudstvih Afrike. Med vsemi naravnimi viri daje zemljišče največ dobrin človeštvu, ki je nosilec ekosistemov. Zemljišče je najpomembnejši uporabni naravni vir; njegova raba zavzema določen prostor. Večinoma so današnja zemljišča kombinacija razvoja naravnih virov in rezultat človekovih vplivov nanj v preteklosti in sedanjosti. Človekovi vplivi na zemljišče so lahko zelo različni: od pozitivnih, kot je pridobivanje novih zemljišč s polderji med nasipi in črpalnimi postajami pa do mnogih nevarno erodiranih območij sveta.

Koncept izrabe zemljišč je dinamičen, saj je nosilec ekosistemov in je tudi samo del teh ekosistemov. Ena od pglavitnih komponent zemljišča je prst, ki je sama po sebi kompleksen ekosistem, ki vsebuje živali in rastline različnih velikosti in aktivnosti. Naravni procesi, ki se odvijajo v zemljišču, pridobivajo energijo od sonca, kot tudi od mineralnih in bioloških procesov.

Relief je dodaten vir energije zemljišča, to je energije zaradi razlik v višinah. Zemljišče stalno teži k stabilnemu stanju, vendar ni nikdar resnično stabilno. Če gledamo na zemljišče kot pokrajino iz določenega zornega kota, se nam lahko zdi, da je le-to blizu stabilnosti, saj je ta navidezna stabilnost rezultat kompleksa interakcij številnih pojavov in procesov. Smotrna izraba zemljišč skuša kontrolirano vplivati na tiste vrste bližnje stabilnosti, ki nam bo najbolj koristila v določenem okolju.

V celoti je predstavljeno delo zaradi kompleksnega pristopa do obravnave teme eden od temeljnih priročnikov, učbenikov ali informatorjev o problemih izrabe tal. Posebej naj opozorimo na poglavji o ekologiji in vrednotenju zemljišč, ki sta v bistvu smiselna nadgradnja podrobnih fizično in družbenogeografskih raziskovanj. Posebna vrednost teh dveh poglavij je v tem, da je avtor v sintetični obliki uspel združiti izsledke najrazličnejših smeri ali šol, kar potrjuje tudi obsežna literatura, zbrana na koncu knjige. Knjiga je brez dvoma tudi koristen pripomoček v raziskovanju in obravnavanju domačih problemov izrabe tal, ki so v naši razgibani slovenski pokrajini izrednega pomena.

Milan Orožen Adamič

Norois, revue géographique de l'Ouest et des pays de l'Atlantique Nord (revue trimestrielle), Numéro Spécial »Karstologie«, No 95 bis, 24e année, pp. 339, Nov. 1977

Posebna številka te geografske revije, ki jo izdajajo univerze severne Francije (Angers, Brest, Cean, Limoges, Nantes, Orléans, Poitiers, Rennes, Rouen, Tours) je v celoti posvečena krasoslovju. Obenem je to zbornik, posvečen dolgoletnemu sekretarju in direktorju revije, geografu in krasoslovcu prof. Paulu Fénelonu.

Poleg bibliografije P. Fénelona (109 enot, od tega 24 vezanih na kraško problematiko), je v številki vsega skupaj 25 prispevkov, med njimi 3 splošni in ostali regionalni. Med regionalnimi jih 5 obravnava francoski, ostali pa tuji kras (Španija, Italija, Jugoslavija, Romunija, Libanon, Vel. Britanija, Irska, Madagaskar, Gvajana in Brazilija).